

«SOFT SKILLS» У ЗМІСТІ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

«SOFT SKILLS» IN THE CONTENT OF EDUCATIONAL PROGRAMS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF UKRAINE

У статті визначено поняття змісту освіти, що є одним з основних засобів професійної підготовки особистості, її розвитку та формування базової культури. Виокремлено структурні компоненти змісту освіти: знання (результат досвіду пізнавальної діяльності), уміння та навички (вміння діяти у різних життєвих ситуаціях), досвід творчої діяльності (досвід перетворення дійсності та прийняття нестандартних рішень), досвід ставлення до навколишньої дійсності (переконання та ідеї про те, яким чином все в житті має відбуватись), компетентності (здатність застосовувати та реалізовувати знання, уміння та навички). Зазначено, що теоретичні основи оновлення змісту освіти різних рівнів були предметом системних та глибоких досліджень таких науковців як С. Бондаренко, Н. Бібік, М. Вашуленко, І. Гудзик, А. Євтодюк, Д. Зуєв, І. Лернер, Я. Кодлюк, О. Савченко, І. Смагін, А. Фурман, А. Хуторський та інші у комплексі методологічних, теоретичних та методичних засад. Перелічено важливі «soft skills» для ефективного здійснення професійних обов'язків соціального працівника: навички комунікації, навички управління, навички особистої ефективності, навички опрацювання інформації, стратегічні навички. Досліджено місце м'яких навичок у змісті освітньо-професійних програм та навчальних планів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 23 «Соціальна робота», на основі досвіду Державного вищого навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Українського Католицького Університету та Національного університету «Києво-Могилянська академія». Встановлено перелік загальних компетентностей майбутнього соціального працівника, зокрема здатність до ефективної комунікації, здатність до генерування нових ідей, здатність виявляти лідерські якості та працювати в команді, які формують заклади вищої освіти України.

Ключові слова: професійна освіта, заклад вищої освіти, зміст професійної підготовки,

професійні навички, «soft skills», соціальна робота.

The article defines the concept of the content of education, which is one of the main means of professional training of an individual, its development and the formation of a basic culture. The structural components of the content of education are singled out: knowledge (the result of the experience of cognitive activity), skills and abilities (the ability to act in various life situations), experience of creative activity (experience of transforming reality and making non-standard decisions), experience of attitude to the surrounding reality (beliefs and ideas about, how everything in life should happen), competence (ability to apply and implement knowledge, abilities and skills). It is noted that the theoretical foundations of updating the content of education at different levels were the subject of systematic and deep research by such scientists as S. Bondarenko, N. Bibik, M. Vashulenko, I. Gudzik, A. Yevtodyuk, D. Zuev, I. Lerner, Ya. Kodlyuk, O. Savchenko, I. Smagin, A. Khutor-sky and others in the complex of methodological, theoretical and methodical principles. Important «soft skills» for the effective performance of professional duties of a social worker are listed: communication skills, management skills, personal effectiveness skills, information processing skills, strategic skills. The place of soft skills in the content of educational and professional programs and curricula of the first (bachelor) level of higher education in the field of knowledge 23 «Social work» was studied, based on the experience of the State higher educational institution Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ukrainian Catholic University and National University of Kyiv Mohyla Academy. A list of general competencies of the future social worker has been established, in particular, the ability to communicate effectively, the ability to generate new ideas, the ability to demonstrate leadership qualities and work in a team, which are formed by higher education institutions of Ukraine.

Key words: professional education, higher education institution, content of professional training, professional skills, «soft skills», social work.

УДК 377+378.4:364-78:005.61]37.091.214
DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/49.2.30>

Мандро Л.О.,

аспірантка кафедри теорії і методики дошкільної та спеціальної освіти Державного вищого навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Постановка проблеми. Проблема професійної підготовки соціального працівника набуває все більшу актуальність у останні роки у зв'язку з постійною трансформацією соціального досвіду, розвитком технологій соціальної роботи, зростанням суспільних вимог до фахівця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукова психолого-педагогічна література містить низку праць з теорії та практики вирішення завдань професійного становлення фахівців різних сфер діяльності, зокрема соціальної роботи. Загальнотеоретичним та методологічним проблемам розвитку професійної компетентності фахівця у галузі соціальної та соціально-педагогічної

діяльності присвячені праці дослідників І. Зязюна, Н. Кузьміної, А. Маркової, А. Бодальова, В. Шаповалова, С. Архипової, А. Капської, О. Карпенка, Д. Годлевської, М. Доуела, А. Кадушніна, К. Майєра, Дж. Раймонд, С. Шардлоу та інших. Теоретичні основи оновлення змісту освіти різних рівнів були предметом системних та глибоких досліджень таких науковців як С. Бондаренко, Н. Бібік, М. Вашуленко, І. Гудзик, А. Євтодюк, Д. Зуєв, І. Лернер, Я. Кодлюк, О. Савченко, І. Смагін, А. Фурман, А. Хуторський та інші у комплексі методологічних, теоретичних та методичних засад.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проблема змісту освітніх

програм ЗВО, зокрема місця «soft skills» у системі навчально-виховного процесу, у науково-педагогічній літературі висвітлено недостатньо. Оскільки модернізація змісту освіти ніколи не перестане бути актуальною, варто дослідити місце «soft skills» у системі професійного становлення соціального працівника з метою постійного оновлення освітньої системи як складової соціально-економічного розвитку держави.

Метою статті є визначення місця «soft skills» у професійній підготовці соціальних працівників. Досягнення поставленої мети зумовлює вирішення наступних завдань: визначити структурні компоненти змісту освіти, проаналізувати та порівняти зміст освітніх програм ЗВО України, структурувати перелік програмних компетентностей освітніх програм галузі знань 23 «Соціальна робота».

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним з основних засобів професійної підготовки особистості, її розвитку та формування базової культури виступає зміст освіти.

Зміст освіти – це чітко окреслене коло знань, умінь, навичок і компетенцій, які людина опановує шляхом навчання у закладі освіти або самостійно [3]; науково обґрунтована система дидактичного та методично оформленого навчального матеріалу для різних освітніх і освітньо-кваліфікаційних рівнів [4].

Структурними компонентами змісту освіти є:

- знання (досвід пізнавальної діяльності, зафіксований у формі її результатів);
- уміння та навички (досвід різних способів діяльності, вміння діяти за зразком);
- досвід творчої діяльності (уміння приймати нестандартні рішення в проблемних ситуаціях, досвід перетворення дійсності);
- досвід ставлення до навколишньої дійсності (світоглядні, морально-етичні орієнтації, система цінностей);
- компетентності (здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей; здатність застосовувати та реалізовувати знання, уміння та навички) [2].

Зміст освіти визначає система стандартів вищої освіти; освітньо-професійні програмами підготовки фахівців з вищою освітою за освітньо-кваліфікаційними рівнями; програми навчальних дисциплін; структурно-логічні схеми підготовки; інші нормативні документи та навчально-методична база [5].

Професійну підготовку висококваліфікованих фахівців, що готові та спроможні практично діяти у галузі соціальної роботи, бути зайнятими у науково-дослідницькій діяльності, забезпечує освітня програма.

Освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова та освітньо-творча) програма – це єдиний

комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо), спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання, що дає право на отримання визначеної освітньої та професійної (професійних) кваліфікації (кваліфікацій). Освітня програма може визначати єдину в її межах спеціалізацію або не передбачати спеціалізації [3].

Освітня програма повинна містити: перелік освітніх компонентів; їх логічну послідовність; вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою; кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані програмні результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти [1].

На основі освітньої програми заклад освіти складає та затверджує навчальний план, який конкретизує організацію освітнього процесу.

Проблема формування та розвитку «soft skills» у студентів закладу вищої освіти, зокрема майбутніх соціальних працівників, знаходить своє вирішення у вдосконаленні освітніх програм та навчальних планів.

Серед важливих «soft skills» для ефективного здійснення професійних обов'язків соціального працівника є наступні:

- навички комунікації (публічні виступи, презентація, особистий бренд, самопрезентація, ведення переговорів, управління конфліктами, сторітелінг, міжособистісне спілкування, ділова етика, професійна етика, міжкультурна компетентність, нетворкінг);
- навички управління (лідерство, командоупорядкування, мотивація, управління проектами, організація/організованість, ціле покладання, орієнтація на результат, планування, тайм-менеджмент/управління ресурсами, громадська активність, наставництво/ фасилітація, контроль);
- навички особистої ефективності (емоційний інтелект, емпатія, вирішення складних ситуацій, розвиток впродовж життя, стресостійкість, швидке реагування, ефективність в умовах ризику, клієнтоорієнтованість, креативність, рефреймінг, ініціативність, інноваційність);
- навички опрацювання інформації (гнучкість мислення, критичне мислення, пошук/аналіз/синтез даних, медіа грамотність, спостереження, розсудливість, аналітичне мислення, логічність міркувань, моніторинг, тенденції у професійній сфері, опрацювання великого обсягу інформації, встановлення взаємозв'язків);
- стратегічні навички (тактичне мислення, стратегічне мислення, прийняття рішень, винахідливість, імідж, альтернативні варіанти, пріоритет, системне мислення, структурне мислення, науково-дослідне мислення, проблемно-орієнтоване мислення).

Досліджуючи місце м'яких навичок у змісті освітніх програм та навчальних планів, беремо до уваги досвід Державного вищого навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Українського Католицького Університету та Національного університету «Києво-Могилянська академія». Компетентність при цьому варто розглядати як здатність застосовувати та реалізовувати професійні навички.

Освітньо-професійна програма «Соціальна педагогіка» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 23 «Соціальна робота» зі спеціальності 231 «Соціальна робота» ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» має на меті «підготовку компетентного конкурентноспроможного фахівця в галузі соціальної роботи та соціальної педагогіки, здатного

розв'язувати складні спеціалізовані задачі та складні проблеми соціальної сфери» [6].

Орієнтуючись на новітні наукові дослідження у галузі соціально-педагогічної діяльності, програма передбачає формування низки компетентностей на основі системи освітніх компонентів з відповідними результатами навчання (таблиця 1) [6].

Програмні компетентності передбачають формування у майбутніх соціальних працівників таких навичок, як розв'язання складних спеціалізованих задач та практичних проблем у соціальній сфері; реалізація прав і обов'язків як члена суспільства; застосування знань на практиці, абстрактне мислення, аналіз та синтез даних, планування та управління часом; використання інформаційних і комунікаційних технологій; пошук, обробка та аналіз інформації; прийняття рішень, мотивування;

Таблиця 1

Складові освітньо-професійної програми підготовки за спеціальністю 231 «Соціальна робота» ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»		
Програмні компетентності		
інтегральна компетентність	загальні компетентності	спеціальні (фахові) компетентності
Компоненти освітньої програми		
Обов'язкові дисципліни циклу загальної підготовки	– Історія України, Історія української культури, Українська мова за професійним спрямуванням, Філософія, Фізична культура.	
Вибіркові дисципліни циклу загальної підготовки	– Політологія, Іноземна мова, Безпека життєдіяльності, Правознавство, Основи права, Основи економічних теорій, Економічна інтеграція, Релігієзнавство, Релігійна етика.	
Обов'язкові дисципліни циклу професійної теоретичної підготовки	– Іноземна мова (англійська), Загальна психологія, Загальна соціологія, Соціальна психологія, Психологія особистості, Основи наукових досліджень, Соціальна педагогіка, Вступ до спеціальності, Волонтерська діяльність, Основи родинного виховання, Педагогіка і психологія родинних взаємовідносин, Історія соціальної роботи, Основи консультування, Соціальна політика, Соціальна робота з різними групами клієнтів, Правові основи соціальної роботи, Теорії соціальної роботи, Технології соціальної роботи в зарубіжних країнах, Методи соціальної роботи, Соціальна профілактика, Професійна майстерність соціального працівника, Соціальна робота в пенітенціарних установах, Ведення професійних документів, Етика соціальної роботи, Система організації соціальних служб, Основи соціалізації особистості, Курсова робота.	
Обов'язкові дисципліни циклу професійної практичної підготовки	– Навчальна практика, Виробнича волонтерська практика, Виробнича практика в ЦСССМ, Виробнича практика в закладах соціального обслуговування, Виробнича практика за фахом, Атестація (Теорії соціальної роботи), Атестація (Методи соціальної роботи), Курсова робота.	
Дисципліни за вибором ЗВО циклу професійної підготовки	– Основи міжособистісного спілкування; Самоорганізація особистості; Українська етнопедагогіка та етнопсихологія; Менеджмент соціальної роботи; Пенсійна справа; Соціальна робота у сфері зайнятості; Вікова фізіологія та основи охорони здоров'я.	
Дисципліни вільного вибору студента циклу професійної підготовки	– Практична психологія в соціальній роботі, Основи соціальної реабілітології, Соціальна конфліктологія і партнерство, Соціальна робота з людьми похилого віку, Соціально-психологічна допомога учасникам АТО, Соціально-реабілітаційна робота з трудовими мігрантами, Соціально-психологічна робота у сфері дозвілля, Соціально-реабілітаційна робота релігійних організацій, Соціально-психологічна робота в опікунських закладах, Соціально-реабілітаційна робота з вимушеними переселенцями, Соціальний аудит та інспектування, Соціальна реабілітація жертв насилля, Соціально-психологічна допомога інвалідам, Соціальна робота з протидії торгівлі людьми, Соціальне прогнозування і проектування, Соціальне страхування, Підготовка молоді до сімейного життя, Соціально-педагогічна робота з сім'єю, Соціальна робота в громаді, Соціально-медичний патронаж.	

аналіз соціально-психологічних явищ; подолання соціальних проблем, розробка та реалізація соціальних проєктів; застосування методів менеджменту; генерування ідей, оцінка результатів та якості професійної діяльності.

Результатами навчання є наступні здатності: пошук, аналіз і синтез інформації, встановлення причинно-наслідкових зв'язків між соціальними подіями та явищами; розв'язання завдань у сфері соціальної роботи; передбачення наслідків, розробка планів, оперативне прийняття ефективних рішень; аналіз соціально-політичних та соціально-психологічних процесів; застосування методів менеджменту; вміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування нових ідей; конструювання процесу та результатів соціальної роботи, коригування планів роботи відповідно до результатів оцінки.

Освітня програма «Соціальна педагогіка» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» галузі знань 23 «Соціальна робота» Українського Католицького Університету має на меті підготовку фахівців у галузі соціальної роботи із широким доступом до працевлаштування з метою «творення здоров'язбережувального соціального простору для поліпшення якості життя особистості, групи, громади» [8].

Освітній процес побудовано за студентоцентрованим підходом та компетентнісною парадигмою навчання, із застосуванням метакогнітивних, когнітивних та соціально-афективних стратегій. Процес викладання включає класичні й активні методи навчання (дискусії, бесіди, презентації, метод проєктів, моделювання професійних ситуацій, рольові та ділові ігри, індивідуальна дослідницька робота тощо). Оцінювання 100-бальна система оцінювання усіх видів аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності студентів.

Освітньо-професійна програма орієнтована на прикладну підготовку та ґрунтується на теоретичних моделях і практичних наукових результатах розвитку соціальної роботи та соціально-педагогічної діяльності в Україні й світі. Включає системно-гуманітарний, психолого-педагогічний, правовий, соціально-економічний блоки знань, в рамках яких можлива подальша професійна і наукова кар'єра випускників програми в контексті сучасних запитів суспільної практики та появи нових фахових спеціалізацій, забезпечує їх конкурентоспроможність (таблиця 2) [8].

Програмні компетентності передбачають формування у майбутніх соціальних працівників таких навичок, як прогнозування й вирішення соціальних проблем; застосування комунікації; усвідомлення етичних норм і правил міжособистісної взаємодії; вміння встановлювати і підтримувати необхідні

контакти зі співрозмовниками; генерування нових ідей; креативне мислення; отримання та переробка інформації; лідерські якості та праця в команді; аналіз суспільних процесів, психологічних властивостей, станів у процесі становлення та розвитку особистості, особливостей розвитку соціальної групи та громади; оцінювання проблеми, потреби, специфічні особливості та ресурси клієнтів; подолання проблем; попередження соціальних ризиків, запобігання та вирішення соціальних конфліктів; вміння налагоджувати комунікацію, планувати спільну діяльність, розподіляти обов'язки та відповідальність; застосування методів менеджменту; навчання впродовж життя; професійне самовдосконалення.

Результатами навчання є наступні здатності: пошук, аналіз і синтез інформації; встановлення причинно-наслідкових зв'язків; аналіз тенденцій розвитку сучасної соціальної політики; аналіз та узагальнення досвіду соціально-педагогічного захисту особистості; застосування дослідницьких професійних навичок; подолання проблем та складних життєвих обставин, вибір ефективних методів їх вирішення, передбачення наслідків; конструювання процесу та результату соціальної роботи; організація та координація взаємодії з клієнтами; застосування технологій соціальної, соціально-педагогічної роботи; планування і визначення мети, завдання, форм, методів, прийомів, ресурсів, основних підходів до індивідуальної чи групової роботи; коригування форм і методів соціального впливу; забезпечення інклюзивних процесів; здійснення аніматорської діяльності та менеджменту; забезпечення професійної саморегуляції.

Освітня програма «Соціальна педагогіка» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» галузі знань 23 «Соціальна робота» Національний Університету «Києво-Могилянська академія» має на меті здобуття особою, якій присвоюється кваліфікація бакалавра соціальної роботи, фундаментальних та професійно-орієнтованих знань та вмінь, здатності вирішувати типові професійні завдання у соціальній роботі [7].

В основу розроблення освітньої програми покладено компетентнісний підхід з використанням ЄКТС. Вона передбачає виділення дисциплін двох видів: обов'язкових дисциплін та дисциплін за вільним вибором студента відповідно до профілю освітньої програми. Навчальне навантаження студента включає всі види його роботи (самостійну, аудиторну, лабораторну, дослідницьку тощо) (таблиця 3) [7].

Програмні компетентності передбачають формування у майбутніх соціальних працівників таких навичок, як розв'язання складних спеціалізованих проблем; абстрактне мислення, аналіз та синтез; управління часом; застосування знань

**Складові освітньо-професійної програми підготовки
за спеціальністю 231 «Соціальна робота» Українського Католицького Університету**

Український Католицький Університет		
Програмні компетентності		
інтегральна компетентність	загальні компетентності	фахові компетентності спеціальності
Навчальні дисципліни		
Обов'язкові дисципліни циклу загальної підготовки	– Україна: традиція і суспільство, Українська мова (за професійним спрямуванням), Англійська мова, Українська культура, Вступ до університетських студій, Соціологія, Філософія, Загальна і вікова психологія, Святе Письмо: Історія спасіння Старого і Нового Завітів, Християнство: віра, богослуження, мораль, Вікова фізіологія та основи медичних знань, Основи соціально-педагогічних досліджень, Якісні і кількісні методи досліджень, Перша медична допомога.	
Обов'язкові дисципліни циклу професійної підготовки	– Історія соціального виховання та соціальної роботи, Педагогіка, Теорії і моделі соціальної роботи, Соціальна педагогіка, Педагогіка сімейного виховання, Основи соціально-правового захисту, Біоетика, Спеціальна педагогіка (англійською мовою) на основі інклюзивної освіти, Акіологія та етика професійної діяльності, Технології соціально-педагогічної діяльності, Соціально-педагогічна робота в закладах освіти, Соціально-педагогічна робота у сфері дозвілля, Менеджмент соціально-педагогічної роботи (англійською мовою), Методика виховання у літніх таборах, Соціально-педагогічна діагностика, Соціально-педагогічне консультування, Соціально-педагогічна профілактика, Соціально-педагогічна корекція та реабілітація (англійською мовою), Соціально-педагогічний супровід сім'ї, Соціально-педагогічне проектування (англійською мовою), Курсова робота (Соціальна педагогіка/ соціальна робота).	
Вибіркові дисципліни циклу загальної підготовки	– Дисципліна вільного вибору зокрема і англійською мовою викладання.	
Вибіркові дисципліни циклу професійної підготовки	– Організація та проведення тренінгів, Робота з дитячими та молодіжними організаціями, Психологія сім'ї, Соціальна психологія, Педагогічна психологія, Патопсихологія, Психологія девіантної поведінки, Соціально-педагогічна робота в територіальній громаді, Технологія вуличної роботи, Професійна творчість у соціальній сфері, Ринок праці та соціальна зайнятість, Професійна орієнтація та професійний відбір, Людина в сучасному соціумі, Соціальний супровід осіб з особливими потребами, Формування культури психічного здоров'я, Проектування програм здорового способу життя, Інноваційні моделі надання соціальних послуг, Основи геронтології, Дисципліни спеціалізації.	
Дисципліни практичної підготовки	– Курсова робота (Технології соціально-педагогічної діяльності), Волонтерська практика, Навчальна практика, Англійська практика (школа), Соціально-виховна практика, Стажерська практика.	
Державна атестація	– Комплексний державний екзамен.	

у практичних ситуаціях; проведення досліджень, здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації; використання інформаційних та комунікаційних технологій; критичність і самокритичність; вияв ініціативи, адаптація та вміння діяти у новій ситуації; праця у команді та одноосібно; спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня; аналіз нормативно-правової бази; попередження соціальних ризиків, складних життєвих обставин, запобігання та вирішення соціальних конфліктів; вивчення соціальних проблем за допомогою методів дослідження в умовах конкретної ситуації; оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів; подолання проблем і знаходження ефективних методів їх вирішення; надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних

потреб; взаємодія з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад; реалізація комунікації в сфері соціальної роботи; здатність обґрунтовувати, приймати професійні рішення щодо клієнтів соціальної роботи та брати відповідальність за їх наслідки; підтримка належного рівня знань та постійне підвищення професійної підготовки у сфері соціальної роботи; використання аналітичної інформації.

Результатами навчання є наступні здатності: пошук, аналіз і синтез інформації; відтворення фактів, встановлення причинно-наслідкових зв'язків між подіями, явищами; інтеграція теоретичних знань та практичного досвіду; аргументація шляхів подолання проблем та складних життєвих обставин, вибір ефективних методів їх вирішення, передбачення наслідків; розробка перспективних

**Складові освітньо-професійної програми підготовки
за спеціальністю 231 «Соціальна робота» НУ «Києво-Могилянська академія»**

НУ «Києво-Могилянська академія»		
Програмні компетентності		
інтегральна компетентність	загальні компетентності	фахові компетентності спеціальності
Навчальні дисципліни		
Обов'язові навчальні дисципліни	Англійська мова, Вступ до соціальної роботи, Загальна соціологія, Основи медичних знань, Правові основи соціальної роботи, Українська мова за професійним спрямуванням, Фізичне виховання, Історія соціальної роботи, Психологія для соціальної роботи, Волонтерська діяльність, Система організації соціальних служб в Україні, Англійська мова (за професійним спрямуванням), Базові навички спілкування, Теорії та методи соціальної роботи, Філософія соціальної роботи, Підготовка наукової роботи для соціальних працівників, Вступ до методології соціального дослідження, Консультування в соціальній роботі, Основи соціальної політики, Групова робота, Курсова робота, Основи менеджменту, Основи соціально-економічного аналізу, Соціологія девіантної поведінки, Якісні методи досліджень в соціальній роботі, Навчально-дослідницький практикум, Соціальна робота в громад.	
Практика	Практика ознайомча, Практика навчальна.	
Професійної та практичної підготовки	Вступ до «Могилянських» студій, Вікова психологія, Основи соціальної реклами, International Organizations and Social Work, Соціальна робота з людьми з інвалідністю, Основи геронтології, Розвиток дітей раннього віку, Практика волонтерська, Запобігання домашньому насильству, Створення та супровід прийомних сімей, Протидія торгівлі людьми, Права людини та їх захист, Психологія особистості, Соціальна робота з біженцями та шукачами притулку, Гостьовий курс, Соціальна робота в пенітенціарній системі, Соціальна робота у сфері паліативної допомоги, Соціальна психологія, Соціальна робота з ВІЛ/СНІД особами, Соціальна робота з наркозалежними, Соціальна робота у сфері психічного здоров'я, Соціальна робота в умовах надзвичайних ситуацій, Соціальна робота з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, International Social Work.	
Вибіркові дисципліни	Навчальні дисципліни вільного вибору студента.	

та поточних планів, програм проведення заходів, оперативне прийняття ефективних рішень у складних ситуаціях; використання прикладних комп'ютерних програм; критичний аналіз й оцінка соціально-політичних процесів; використання відповідних наукових досліджень та застосування дослідницьких професійних навичок; аналіз психічних властивостей і станів, характеристика психічних процесів, соціально-психологічних процесів у малих та великих групах; запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин; оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів; прийняття практичних рішень щодо покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки; підтримка взаємин з клієнтами; креативне вирішення проблем та прийняття інноваційних рішень, вміння мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

Проаналізувавши освітньо-професійні програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 23 «Соціальна робота» зі спеціальності 231 «Соціальна робота» Державного

вищого навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Українського Католицького Університету та Національного університету «Києво-Могилянська академія», можна зазначити, що основну увагу приділяють формуванню здатності до наступних «soft skills»: ефективна комунікація, креативне та критичне мислення, робота у команді та лідерство. Це дасть змогу фахівцям ефективно реалізуватися у закладах (установах, організаціях) державного управління, соціального захисту та надання соціальних послуг, охорони здоров'я, освіти, культури, правоохоронній сфері та сфері національної безпеки згідно з чинною редакцією Національного класифікатора України: Класифікатор професій (ДК 003:2010) та International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08).

Висновки. Таким чином, українська система вищої освіти потребує ґрунтовного переосмислення й системного вдосконалення. Це можливо через упровадження інноваційного підходу та студентоцентризму, актуалізацію освітнього процесу відповідно до світових змін. Пріоритетом ЗВО є зміна організаційних форм навчання з традиційних на сучасні. Компетентнісна освітня парадигма визначає концепцію реформування вищої

професійної освіти, зокрема змісту освіти. Необхідним є узгодження базових позицій щодо формування ключових компетентностей студента.

Подальші перспективи дослідження вбачаємо у дослідженні шляхів оптимізації освітнього процесу в закладах вищої освіти та формування «soft skills» в умовах дистанційного навчання.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гончаренко С. У. Дидактична концепція змісту освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методи навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. Збірник наукових праць*. 2002. № II. С. 22–26.

2. Зазюн І. А. Світоглядні пріоритети педагогіки. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методи навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. Збірник наукових праць*. 2002. № II. С. 10–16.

3. Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 1 липня 2014 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 21.07.2022).

4. Закон України «Про освіту» № 2145-VIII від 5 вересня 2017 року. URL: <https://cutt.ly/JZhGcmP> (дата звернення: 21.07.2022).

5. Захарчук Н. В. Принципи відбору змісту освіти у контексті фундаменталізаційних процесів. *Вісник*

Національного авіаційного університету : Педагогіка, Психологія. 2015. № 6. URL: <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/view/10199> (дата звернення: 21.07.2022).

6. Освітньо-професійна програма першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Соціальна педагогіка» за спеціальністю 231 «Соціальна робота» галузі знань 23 «Соціальна робота» кваліфікації: бакалавр соціальної роботи, соціальний педагог ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Протокол № 7 від 30 серпня 2021 року. URL: <https://cutt.ly/6Zm1XGe> (дата звернення: 21.07.2022).

7. Освітня програма першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Соціальна робота» за спеціальністю 231 «Соціальна робота» галузі знань 23 «Соціальна робота» кваліфікації: бакалавр соціальної роботи ДЗВО Національний університет «Києво-Могилянська академія». Протокол № 22 від 24 грудня 2020 року. URL: <https://cutt.ly/eZhHN5H> (дата звернення: 21.07.2022).

8. Освітня програма першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Соціальна педагогіка» за спеціальністю 231 «Соціальна робота» галузі знань 23 «Соціальна робота» кваліфікації: бакалавр соціальної роботи Українського Католицького Університету. Протокол № 8 від 31 травня 2018 року. URL: pedagogy.udu.edu.ua (дата звернення: 21.07.2022).